

گل خندان ناقصہ غا تیبی غیر انسانی کردار آ تا جاچ اس

قادر شاہ

ایم فل اسکالر

Abstract

Folktales are stories that grew out of the lives and imaginations of the people, or folk. They have always been children's favorite type of folk literature. Their popularity springs from their imaginative characters, their supernatural elements, Folktales employ certain characteristics or conventions common to virtually all tales. Brahui literature is rich in folktales. Mr. Afzal Mengal has played very important role in collecting of these folktales. In this article we will discuss the imaginative characters which have been presented in his folktales collection book "Gul E Khindan." This paper concluded with the kinds of folk characters, especially the animals, the reptiles and pets.

Key words: folktales, imaginations, supernatural, characters

پارہ کہ قصہ غاک اسے زبان اسینا سلامتی، متکلی اولسانی وڑاٹ بھاز بھلوڈی مریرہ۔ خلقی قصہ، کہانی اود استان آ تا باروٹ پک پانگ مفک کہ دافنا بناء یا قصہ شاعنگ نارواج اخدر متکن اے ولے داگمان مریک کہ گیر اسے آن انسان ناودشت یا انسان ہییت اے ہیل کرے اوباشعور مس تینا

زندہ ناضرورت آتے پور وکننگ کن اسہ ہندان ایلو ہندانامو وخت آن قصہ، کہانی اوداستانک زبان تون گنڈوک مسونو بلوچستان ناتہذیب داوختا دنیا نامتکنا تہذیب آتا گڑھ پانتنگ داڑے انسان علم شعور (چانداری) ٹی خن پٹانے ممیہ بلوچستان اٹی متکنا تہذیب آتا آثار آک بھلوکچ اسے ٹی نظر بریرہ داڑے قدرت نادین نا حیرانگی مریک اسہ زبان اوداب اسے کن قصہ، چاچا، متل او خلقی شیراک بھاز بھلو اہمیت کس تخرہ بلوچستان اٹی تہذیب آتا جوڑ مننگ او ختم مننگ اے سرپند مننگ کن خلقی قصہ غاتا خواننگ بھاز ضروری اے۔

براہوئی خلقی قصہ غاتے ناپہوالی آ مخلوق تینا سات تیری امو وخت نانا انسان آتا نہ پور و مروکا کاریمک یا تینا خیال آتا دنیا اے آبادکننگ کن قصہ شاغاره داکان بیدس خلقی قصہ غاتیبی نصحیت ناہیت یا جوان او گلو اس ہم نے ملک و لے دا قصہ غاک زیات تر غیر حقیقی مریرہ اندا وڑٹ براہوئی خلقی ادب اٹی خلقی قصہ غاتا اسے بھلو مڈی اس نے ننا پہوالی آ مخلوق نا کوششت ذہانت اوزبان تو مہرنا سوب آن سینہ بہ سینہ رسینگانو۔ خلقی قصہ غاتیبی بادشاہ، وزیر، وکیل او سہدار تون اوار اوار غیر انسانی کردار سنجائی مخلوق (ما فوق الفطرت عناصر) آتا بے کچو کڑدار اس مریک قصہ ٹی دافا ساڑی مننگ آن قصہ ٹی بھلوچس اس ووی مریک داکان بیدس انسان ناخن آن اندر (مخفی کائنات) اے پومنگ کن خلقی قصہ اوداستان آتا مطالعہ، خاص وڑٹ غیر انسانی (ما فوق الفطرت عناصر) آتا بیان او تحقیقی مطالعہ بھاز ضروری اے غیر انسانی کڑدار او ما فوق الفطرت عناصر آک براہوئی خلقی قصہ غاتیبی احمد در سوگوی اٹ جاگہ الکو نو دا بابت سوسن براہوئی تینا کتاب براہوئی قدیم نثری ادب اٹی نوشتہ کیک۔

”کہ خلقی قصہ غاک راج اسینا عقیدہ رسم و دو فکر و فہم زندو بودنا چندی بشخ آتا باروٹ درک لگک دا قصہ غاتا بھازی ہندا خدر مرغن اریر کہ اران آن چار پنچنن اسکان چھکرہ“ (سوسن براہوئی 2003، 21)

خلقی قصہ غاتا باروٹ ڈاکٹر عبدالرحمن براہوئی نوشتہ کیک کہ۔

ان کہانیوں میں غیر فطری عناصر بھی نمایاں نظر آتے ہیں دیوؤں، پریوں اور جنات کے علاوہ ایسے غیر فطری عناصر بھی ہے جنکا ذکر دوسری زبانوں کے ادب میں نہیں ملتا ہے بلکہ وہ صرف براہوئی قوت واہمہ کی تخلیق ہیں، (براہوئی، 2014، پنے 67)

غیر انسانی عناصر

پری، شیطان، جن، دیو، دت، جاتو، بو آٹو، یک ٹانگی، فرشتہ، مملی، مہما، گوانکو، جماعتی، چک بڑ، پیرہ او
یک ٹانگی اوسہد اراک اور اوہرا فیتیٹی ملی، ہُج، بیش ایلوسہد ارا تا ذکر اے۔

گل خندان ناہفت مکی نا کردار آتا در شانی:

خدا نا حکم اسے غریب اس اس غریب برام اس کرے۔ تینا زانیفہ اے تینا ہر اغا ایس غریب بھاز
جان بڈ اس ہج کاریم کتو کا اسہ دے زانیفہ تہ پارے کہ کنگ کن اچس اف ان کاریم اس کر پارے
جو ان گڑا کنکن ذیل انا کچو ہفت مکی بس زانیفہ حیران مس خیرولے ہفت مکی ہسے دارنے مکی تے ہرا
غان پیش تما زرس موئی انا واک اس تہ متو اسہ دون اسینا خوک آتوس پارے اسٹ اے نما کنیو یا
ارٹ اے یا مچے ہندا دون انا تہٹی ہفت جن اسورہ داہیت بنگر خلیسر او تینون سلاح کریر اسٹ اس تا
پیش تما پارے نئے کنپہ دا کٹڑاے ارف دا خیسن نابیدہ ایتک او خوش مس کٹڑاے ارفے سرالک کسر
اٹی اسہ بھلہ اسینا ہرا آ بس پارے بھلہ دا کٹڑا نا خیال اے کیس ای ملاس اسٹ دا خیسن نابیدہ ایتک
بھلہ دا کٹڑاے کا اودے پین کٹڑا اس تس اوراے کٹڑاے ارا غا تینا ایس زانیفہ تینا پارے دا نا خیال
اے کیس دا خیسن نابیدہ ایتک گڑا اس دے مفت انتظار کریر کٹڑا بیدہ ہٹنو۔۔۔۔۔ کٹڑاے کوڈا سیٹی
بند کرے صبح نا کوڈاے ملا کٹڑا خیسن نابیدہ اس بٹیسوس داسا آرغ اوزانیفہ بھاز خوش مسرمنہ وخت
آن گڑا کٹڑا نا خیسن نابیدہ غاتے آن گڑا اس بہا کریر تینکے ماڈی جوڑ کریر او فک ہموڑے خوش اسرہ نن
چٹان کٹان الان بسن تینکن ایمان نا کٹرس ایسن۔ (مینگل، افضل، 1993، 75-78)

بڑ کو کسے ٹی بروکا غیر انسانی کردار آتیٹی ہفت جن، دیگ، کٹڑا، لٹ اورو۔

گل خندان نا کٹڑا آک

اسہ بادشاہ اس اس بادشاہ خدا اے خدا نا رسول اے۔ بادشاہ ارا برام کریسوس بھلا زانیفہ آن اسہ
مارس چنکا زانیفہ آن ارا مارا اس تا۔ بادشاہ نا طبیعت خراب مس۔ ملا، پیرا فقیر آک وس کریر بادشاہ

کھٹیا:

براہوئی خلقی ادب اٹی خلقی قصہ غاتا بھلواہمیت اس مریک براہوئی خلقی ادب آن اگہ زن خلقی قصہ غاتے کشن تو براہوئی خلقی ادب اورک سلپک داوخت اسکان براہوئی خلقی قصہ غاتا زیہا بھلواکاریم اس موئی بسونے۔ ارا تم انسان باشعور مس تینا زندنا ضرورت آتے پورو کنگ کن اسے ہندان ایلو ہندان انا مووخت آن قصہ وداستان آک زبان تون گندوک مسونو بلوچستان نا تہذیب داوخت آ دنیا نامکننا تہذیب آتا گڑ پاننگ براہوئی خلقی قصہ غاتے ننا پھوالی آ مخلوق تینا ساتیری وتینا راج اسینا کلہو اس ہنگ کن قصہ شاغانا خلقی قصہ غاک بیرہ ساتیری کن آخا بلکہ دا قصہ غاتیٹی بھلوا بھلوا سخ تخو کے براہوئی خلقی قصہ غاتے ننے اسکان سرکننگ ننا پھوالی آ مخلوق نا بھلوا دو اس ارے براہوئی خلقی قصہ غاک سفر کریہ سینہ بہ سینہ ننے اسکان سرسونو۔ خلقی قصہ غاتے خواننگ آن پدمعلوم داری مس کہ خلقی قصہ غاتیٹی غیر انسانی کردار آتا بھلواہمیت اس ارے گہن خلقی قصہ غاتیان غیر انسانی کردار آتے کشن تو خلقی قصہ غاتا اچواہمیت اس او اچوچس اس سلپک غیر انسانی عناصر آتیٹی دیو، پری، شیطان، جن، دت جاتو، بوآنٹو، یک ٹانگی، مہما، گوانکو، جماعتی چک برو چندی پین غیر انسانی مانوق الفطرت عناصر آک ساڑی اودا آرٹیکل اٹی افضل مینگل نا خلقی قصہ غاتا کتاب گل خندان نارا قصہ غاتا غیر انسانی کڑدار اتا درشانی کنگ آن نے اولیکو قصہ ہفت ٹکی اراٹی جن، دیگ، لٹ ککڑ غیر انسانی کڑدار آک ساڑی او ارمیکو قصہ گل خندان اراٹی غیر انسانی کڑدار آک دیواک، ہلیک، پریک، ہچاک ساڑی او دا اڑتو ما قصہ غاتا جاج ننا درشانی کننگا نے

کتاب آک

براہوئی، عبدالرحمان، (2014) بار دوئم، براہوئی اکیڈمی، کوئٹہ۔

سون براہوئی، 2003 بار دوئم، براہوئی اکیڈمی، کوئٹہ۔

مینگل، افضل، (1993)، براہوئی اکیڈمی، کوئٹہ۔